

ECHILIBRUL SI DEZECHILIBRUL ECONOMIC

Problemele creșterii și dezvoltării economice sunt legate de starea de echilibru și dezechilibru economic, ținând seama de caracterul complex și mereu dinamic al nevoilor și resurselor.

Echilibrul macroeconomic exprimă starea de concordanță relativă dintre cererea și oferta agregate în cadrul pieței bunurilor și serviciilor, muncii, monedelor, a capitalului, al economiei naționale în ansamblul ei, care are la bază o alocare și folosire rațională a resurselor, o funcționare normală a structurilor economice în interdependența lor. Echilibrul macroeconomic trebuie înțeles ca o tendință, ce nu exclude abateri sau discordanțe nesemnificative care nu afectează funcționarea de ansamblu normală a economiei.

Elemente necesare înțelegerii echilibrului macroeconomic

În primul rând, în acest caz, se operează cu noțiunile: oferta agregată și cererea agregată, care presupune exprimare monetară, ce permite aducerea la un numitor comun și, pe această bază, posibilitatea de măsurare și comparare.

În al doilea rând, se impune luarea în considerare a relației dintre producție, venituri și cheltuieli. Aceasta, în sensul că producția dă naștere la fluxuri de produse și servicii, care, la rândul lor, determină fluxuri de venituri distribuite deținătorilor factorilor de producție, ceea ce atrage după sine fluxuri de cheltuieli prin care se procură bunuri economice oferite de producție. Astfel, cererea și oferta sunt legate între ele și prin intermediul veniturilor; este importantă cunoașterea reacției acestora nu numai la variațiile de prețuri, ci și la cele ale veniturilor.

În al treilea rând, echilibrul macroeconomic presupune luarea în considerare a interdependențelor dintre piețe și, respectiv, dintre echilibrele economice parțiale. Starea de echilibru sau, dimpotrivă, de dezechilibru în cadrul uneia sau alteia dintre piețele parțiale se reflectă, direct sau indirect, într-o proporție sau alta, și în funcționarea de ansamblu a economiei naționale.

• Condiții de echilibru Realizarea echilibrului pe piața bunurilor economice presupune respectarea următoarei condiții: oferta agregată (Y) să fie egală cu cererea agregată (D). Deci: $Y=D$.

În acest caz, oferta este concretizată în mărimea produsului național brut sau a venitului național; ea se repartizează pentru consum (C) și pentru economii (S), rezultând relația: $Y = C+S$. Cererea se concretizează în două mari componente, și anume: cererea de bunuri de consum (C) și cererea de bunuri de investiții (I), rezultând relația: $D = C+I$. Relația generală de echilibru se poate reprezenta sub următoarea formă: $C+S=C+I$

De aici, se poate deduce relația: $S = I$, considerată drept condiție de echilibru. Cu alte cuvinte, pentru realizarea echilibrului pe piața bunurilor economice, este necesar ca tot ceea ce este produs să fie și cumpărat, iar ceea ce nu este consumat, adică tot ceea ce este economisit, să fie investit. În realitate, însă, există posibilitatea dezechilibrului, deoarece nu tot ceea ce se economisese se și investeste, respectiv nu toți cei care economisesc sunt și investitori. Realizarea echilibrului macroeconomic în condițiile

actuale ia considerare si schimburile economice cu alte țări, în cadrul cărora o parte a productiei interne este exportată (E), iar unele nevoi sunt satisfăcute pe seama importului (H) din alte țări. Integrarea acestora în modelul de echilibru conduce la următoarea relație de echilibru:

$C + S + H = C + I + E$ De aici, rezultă drept condiție de echilibru relația: $S+H=I+E$ sau $S-I=E-H$

Echilibrul macroeconomic depinde si de realizarea echilibrului în cadrul altor pietre, cum sunt: piata muncii, piata monetară etc.

Pe piata muncii, echilibrul presupune egalitatea ofertei de forță de muncă (YL) cu cererea de forță de muncă (DL). De aici, următoarea relație: $YL = DL$
Pe piata monetară, starea de echilibru înseamnă egalitatea ofertei de monedă (Y_m) cu cererea de monedă (D_m). Deci, relația: $Y_m = D_m$.

Oferta reală de monedă este în dependentă de masa monetară (M) si de viteza de circulație a banilor (V), iar cererea de monedă depinde de volumul mărfurilor tranzactionate (T) si de nivelul preturilor (P). Astfel, condiția de echilibru pe piata monetară poate fi exprimată de relația: $MV = TP$.

În realitatea economică, pe toate pietele, condițiile sunt variabile; în consecință, echilibrul unei pietre depinde de ceea ce se petrece pe toate celelalte pietre.

Echilibrul economic nu constituie un scop în sine; realizarea lui este subordonată creșterii si dezvoltării economice, îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor.

În concluzie, trebuie subliniat faptul că echilibrul macroeconomic presupune realizarea echilibrului pe piata bunurilor si serviciilor, pe piata valutară, precum si a echilibrului bugetar etc. Există, în acest caz, o relație ca de la parte la întreg: asigurarea echilibrelor mentionate se reflectă favorabil în dinamica echilibrului macroeconomic, după cum disfuncționalitățile sau dereglările acestora afectează buna funcționare a economiei în ansamblul ei; ritmul înnoirilor în cadrul echilibrelor parțiale se oglindeste în ritmul de ansamblu al dezvoltării economice.

• Echilibrul economic dinamic

În caracterizarea echilibrului macroeconomic, se folosesc si notiunile:

Echilibrul static reflectă starea momentană a economiei, considerată drept punct de referință. În realitate, nu există echilibru economic static, deoarece întotdeauna au loc schimbări în sistemul de trebuințe si în cel al resurselor, astfel încât echilibrul economic nu rămâne la nivelul realizat, ci se schimbă, în timp, necesitând „ajustări”, corespunzătoare condițiilor mereu dinamice.

Echilibrul economic dinamic reflectă tendința obiectivă de adaptare în dinamică a ofertei la exigentele cererii, de realizare a concordanței, de fiecare dată, la un nivel superior.

Există mai multi factori care determină dinamica echilibrului economic, si

anume: a) populația, care, prin numărul ei, prin structura pe grupe de vârstă și socioprofesională, nivelul de calificare a lucrătorilor etc. determină schimbări corespunzătoare în ansamblul cererii; b) progresul științifico-tehnic, care duce la apariția a noi trebuințe, noi subramuri, la modificări în structura și nivelul lor și, totodată, la înnoiri ale ofertei și cererii agregate, la adaptări ale acestora; c) comportamentul agenților economici, care se schimbă, atrăgând după sine noi orientări în folosirea veniturilor, ca și în structura pe ramuri și subramuri economice a plasării capitalurilor în afaceri; d) limitele resurselor, care acționează restrictiv, impunând restructurări în alocarea și combinarea factorilor de producție etc.

- Dezechilibrul economic

Principalele forme de dezechilibru.

a) Excesul de ofertă pe piața bunurilor și pe piața muncii. Pe piața bunurilor economice, starea de dezechilibru este cunoscută sub denumirea de presiune, deoarece cantitatea acestora depășește cererea existentă. În consecință, cumpărătorii au posibilitatea de a alege, iar producătorii-ofertanți se confruntă cu dificultăți în vânzarea mărfurilor, fiind, totodată, stimulați în direcția restructurării producției și creșterii calității.

Pe piața muncii, excedentul de ofertă înseamnă somaj, subutilizare a potențialului de forță de muncă existent, repercusiuni asupra nivelului de trai al populației.

b) Excesul de cerere pe piața bunurilor și excesul de ofertă pe piața muncii. Pe piața bunurilor se manifestă o cerere mai mare decât oferta existentă, ceea ce duce la situația cunoscută sub denumirea de absorbție. În acest caz, agenții economici producători nu au posibilitatea de a satisface întreaga cerere: oferta de mărfuri nu ține pasul cu cererea la un bun sau altul, nefiind stimulat nici interesul pentru diversificarea și îmbunătățirea calității produselor; se accentuează excedentul de forță de muncă și creșterea somajului.

c) Excesul de cerere pe piața bunurilor economice, pe piața muncii, pe piața monetară. O asemenea stare de dezechilibru pune în relief neconcordanțe, dereglări de profunzime, care țin de structuri ale producției și ale economiei în ansamblul ei, de imposibilitatea de a absorbi pe termen lung oferta de forță de muncă, de a asigura o evoluție normală a ofertei de bunuri economice și de masă monetară. Ca urmare, se accentuează inflația (inclusiv forma ei cea mai acută, hiperinflația), somajul, se deteriorează condițiile de viață ale unei importante părți a populației.